

Спеціалізованій вченій раді Д 35.051.27
Львівського національного
університету імені Івана Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента кафедри
цивільно-правових дисциплін юридичного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
Імені академіка Степана Дем'янчука
Ільківа Олега Васильовича

на дисертацію Турчин Лілії Ярославівни
на тему: «Майнові права інтелектуальної власності як внесок до
статутного капіталу господарських товариств»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.03 цивільне право і цивільний процес; сімейне право;
міжнародне приватне право

Наявність системи інтелектуальної власності є необхідним елементом для досягнення високого економічного та соціального розвитку будь-якої держави. Можливість ефективного використання інтелектуальної власності сприяє подальшому розвитку винахідницьких і творчих досягнень, підтримує та зберігає національний потенціал у сфері інтелектуальної діяльності та залучає інвестиції, стабілізуючи економічне становище держави. Створення саме такої системи має особливе значення для України – країни зі значним науково-технічним та інтелектуальним потенціалом.

Аналіз українського законодавства у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності свідчить про існування чималої кількості проблем, пов'язаних з відсутністю ефективних механізмів використання прав інтелектуальної власності як внеску до статутного капіталу господарських товариств.

Незважаючи на наявність досліджень у сфері цивільно-правового регулювання у сфері внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу господарських товариств, існує ціла низка питань, які стосуються як теоретичних так і практичних аспектів розуміння майнових прав інтелектуальної власності та розпорядження ними. Існує чимало питань, які залишилися поза увагою науковців і потребують комплексного дослідження.

Дослідження виконано відповідно до планових тем наукової роботи кафедри цивільного права та процесу юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка «Удосконалення механізму правового регулювання у світлі новелізації цивільного законодавства» (2012-2014 роки, номер державної реєстрації 0112U003754), «Проблеми уніфікації цивільного законодавства України з правом ЄС» (2016-2018 роки, номер державної реєстрації 0116U001703) та «Новелізація цивільного та цивільно-процесуального права в умовах реформи судочинства» (2019-2021 роки, номер державної реєстрації 0119U002358).

Аналіз дисертації Л. Я. Турчин свідчить про те, що авторці вдалося досягнути мети дослідження, а представлені наукові результати, висновки та рекомендації є належно обґрунтованими. Використання дисертанткою як загальнонаукових так і спеціальних методів наукового пізнання на різних етапах дисертаційного дослідження дало змогу виконати поставлені у роботі завдання та визначило цінність дослідження в теоретичному і практичному значенні.

Дисертантка провела ґрунтовне і комплексне дослідження внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу господарських товариств. Висновки дисертантки ґрунтуються на глибокому авторському осмисленні наукових розробок вітчизняних і зарубіжних вчених, актів цивільного законодавства як України, так і зарубіжних країн, а також матеріалів судової практики.

Опрацювання значної кількості наукових вітчизняних та зарубіжних джерел за темою роботи, національного та зарубіжного законодавства, судової практики, дозволило обґрунтувати наведені у дисертації наукові результати та пропозиції.

Ознайомлення з представленою роботою дає підстави стверджувати, що ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації, ступінь їх достовірності та наукової новизни в цілому відповідають вимогам, що ставляться до такого виду робіт. У роботі містяться наукові положення, які мають важливе науково-теоретичне і практичне значення та можуть бути використані у науково-дослідній роботі, нормотворчій і правозастосувальній діяльності та навчальному процесі.

Дисертація є одним із перших комплексних досліджень, у вітчизняній цивільно-правовій доктрині, проблем внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу господарських товариств. Зміст роботи вказує про комплексний та системний підхід до дослідження, кваліфіковане вирішення завдань дисертації та її новаторський характер. Внаслідок поглибленого аналізу положень правової науки, законодавства, осмислення проблем юридичної практики, авторка сформулювала низку доктринально нових та значимих у практичному сенсі положень і висновків, які відповідають змістовним ознакам наукової новизни.

Заслуговує уваги проведений дисертанткою аналіз пропрієтарного та виключного підходів до врегулювання відносин інтелектуальної власності.

Авторка дослідила історичні передумови виникнення зазначених підходів, їхні недоліки та переваги, детально охарактеризувала відмінність між інтелектуальною та речовою власністю, визначила місце майнових прав інтелектуальної власності у цивільному праві України тощо. Авторка здійснила аналіз положень законодавства щодо поділу майнових прав інтелектуальної власності на виключні та невиключні, підтримала позицію щодо спірності такого поділу (с. 48-49), проаналізувала правомочності, що складають майнові права інтелектуальної власності (с. 49-52). У дисертації зроблено слушний висновок про те, що майнові права інтелектуальної власності є самостійним об'єктом цивільного обороту (с. 52-54).

Варто підтримати запропоновану у дисертації позицію, що для позначення майнової участі в статутному капіталі господарських товариств доцільно вживати термін «внесок», а не «вклад». Зокрема, дисертантка досить детально проаналізувала положення українського законодавства щодо вживання термінів «внесок» та «вклад» та дійшла обґрунтованого висновку про те, що визначення в законодавстві двох різних юридичних понять одним і тим самим терміном перешкоджає точності та визначеності законодавчої термінології, порушує вимоги та правила законодавчої техніки (с. 62-65).

Авторка обґрунтувала правовий висновок, що майнові права інтелектуальної власності як внесок до статутного капіталу господарських товариств повинні відповідати таким критеріям як можливість здійснення грошової оцінки такого внеску та оборотоздатність (можливість вчиняти з ним правові дії на користь товариства), розкрила сутність зазначених критеріїв (с. 75-80).

Викликає схвалення пропозиція авторки щодо обов'язковості здійснення оцінки майнових прав інтелектуальної власності, які вносяться до статутного капіталу товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю суб'єктом оціночної діяльності. Адже наявність висновку суб'єкта оціночної діяльності про грошову оцінку негрошового внеску надасть засновникам

(учасникам) товариства чітке розуміння дійсної вартості предмета внеску, що сприятиме захисту інтересів як засновників та учасників товариств, так і самого товариства (с. 83-87). Слід підкреслити, що дисертантка, досліджуючи проблематику грошової оцінки майнових прав інтелектуальної власності при внесенні їх до статутного капіталу господарських товариств, проаналізувала не лише наукові позиції та українське законодавство, але й також положення іноземного законодавства.

У дисертації зроблено слушний висновок про необхідність укладення окремого договору для внесення до статутного капіталу господарських товариств майнових прав інтелектуальної власності. Запропоновано оптимальні форми передання майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу господарських товариств: інвестиційний договір з використанням договірних конструкцій ліцензійного договору, договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, а також договорів, передбачених для врегулювання корпоративних правовідносин (договір про створення товариства, засновницький договір, договір про здійснення додаткового внеску тощо) (с. 92-94). Авторка виокремила умови відповідних договорів (детальний опис об'єкта внеску, охоронні документи, що посвідчують майнові права інтелектуальної власності, спосіб здійснення оцінки таких прав, спосіб, яким буде здійснюватися передання такого внеску тощо) та особливості їх укладення.

Наукову цінність мають запропоновані у дисертації висновки щодо особливостей формування статутного капіталу господарських товариств майновими правами інтелектуальної власності на різних етапах функціонування товариств. При створенні господарського товариства, здійснення засновником внеску до статутного капіталу може відбуватися як на організаційному етапі створення товариства (до державної реєстрації), так і після його державної реєстрації (с. 99-102). Майнові права інтелектуальної власності можуть вноситись до статутного капіталу товариств з обмеженою

та додатковою відповідальністю після їх державної реєстрації. Зазначена процедура передачі майнових прав інтелектуальної власності визначена найбільш оптимальною. При створенні товариства однією особою, внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу шляхом укладення договору, можливе лише після державної реєстрації такого товариства (с. 103-104). Дисертантка вдало аргументувала, що створення акціонерних товариств з майновими правами інтелектуальної власності у статутному капіталі є можливим (с. 102-103). Зокрема, чинне законодавство передбачає повну оплату акції до моменту державної реєстрації акціонерного товариства. Отже, навіть у випадку оплати акцій грошовими коштами, такі фактично перераховуються ще не створеному товариству. Неможливим, однак, є створення акціонерного товариства шляхом внесення до статутного капіталу майнових прав інтелектуальної власності, передання яких потребує державної реєстрації.

Доречним є дослідження авторкою об'єму оборотоздатності майнових прав інтелектуальної власності на окремі об'єкти інтелектуальної власності. Так, заслуговують уваги запропоновані види майнових прав інтелектуальної власності: необмежені в цивільному обороті, обмежені в обороті та необоротоздатні (с. 178-180). До необмежених в обороті майнових прав інтелектуальної власності, які можуть виступати внеском до статутного капіталу господарських товариств, віднесено авторські і суміжні права, а також права на: об'єкти патентного права, торговельні марки, компонування напівпровідникових приладів, сорти рослин та породи тварин, комерційні таємниці (ноу-хау).

Слід позитивно відзначити аналіз дисертанткою судової практики з досліджуваної у дисертації проблематики, норм зарубіжного законодавства, а також наукових праць не лише вітчизняних, але й зарубіжних науковців.

Визнаючи актуальність дослідження, наукову новизну, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів, необхідно зазначити,

що окремі положення дисертаційної роботи Л. Я. Турчин носять дискусійний характер, а деякі висновки потребують додаткової аргументації.

1. Дисертантка зазначає, що обмеження можливості державних наукових установ, університетів, академій та інститутів ефективно розпоряджатися майновими правами інтелектуальної власності (зокрема, шляхом встановлення можливості передання до статутного капіталу лише права на використання об'єктів інтелектуальної власності) є невиправданим та запропоновано внести зміни до законодавства - дозволити державним науковим установам, університетам, академіям та інститутам вносити до статутного капіталу господарських товариств всю сукупність майнових прав інтелектуальної власності (с. 70-71). Водночас, авторці слід було би додатково проаналізувати ризики, що виникають при наданні можливості відповідним установам розпоряджатися всією сукупністю майнових прав інтелектуальної власності. Наприклад, чи не призведе така пропозиція до зловживань з боку державних наукових установ, університетів, академій та інститутів?

2. У дисертації авторка підтримує позицію щодо недоцільності обмеження строку дії договору про створення товариства лише до моменту державної реєстрації товариства, пояснюючи, що питання стосовно створення товариства, в тому числі й формування статутного капіталу, можуть виникати й в подальшому після державної реєстрації товариства (с. 97). Водночас, закінчення строку дії договору про створення товариства не перешкоджає сторонам такого договору вимагати його належного виконання. Отже, дисертантці вартувало б підтвердити свою позицію додатковими аргументами.

3. У дисертації зазначено про необхідність зміни положень Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» в частині затвердження грошової оцінки негрошового внеску одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких взяли участь всі учасники

товариства (с. 81-82). Зокрема, запропоновано положення, згідно з яким внесок у негрошовій формі повинен мати грошову оцінку, що затверджується трьома чвертями голосів усіх учасників товариства. Водночас, затвердження грошової оцінки негрошового внеску (в тому числі й майнових прав інтелектуальної власності) може мати важливе значення як для самого товариства, так і для діючих учасників товариства, чим і зумовлене положення про одностайне рішення загальних зборів. Таким чином, дисертантці доцільно було би аргументувати чому саме трьома чвертями голосів повинна затверджуватися грошова оцінка відповідного внеску.

4. Дисертантка зазначила про можливість використання конструкції ліцензійного договору для внесення майнових прав інтелектуальної власності до статутного капіталу господарських товариств (с. 115). Водночас існує позиція про неможливість за допомогою ліцензійного договору вносити майнові права інтелектуальної власності до статутного капіталу. Адже за ліцензійним договором первинний правоволоділець не позбавляється майнового права на використання об'єкта інтелектуальної власності, він надає лише доступ товариству до відповідного права. Отже, доцільно було би навести додаткові аргументи для підтвердження дисертанткою своєї позиції.

5. З метою зменшення ризику розголошення змісту комерційної таємниці, дисертантка пропонує перед грошовою оцінкою майнових прав на комерційну таємницю укласти договір про нерозголошення відомостей, отриманих в процесі оцінки такого внеску між правоволодільцем і засновниками товариства. Водночас, викликає зацікавленість зміст такого договору та особливості його укладення, про що доцільно було би зазначити в дослідженні.

В цілому, дисертація Л. Я. Турчин на тему: «Майнові права інтелектуальної власності як внесок до статутного капіталу господарських товариств» є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке має змістовний характер, положення вирізняються новизною в постановці

проблем, теоретичні аспекти науково аргументовані, а запропоновані зміни розвивають та вдосконалюють норми чинного законодавства.

Актуальність обраної тематики дисертаційного дослідження, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Підсумовуючи вищенаведене, є всі підстави вважати, що дисертація на тему: «Майнові права інтелектуальної власності як внесок до статутного капіталу господарських товариств», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її авторка Турчин Лілія Ярославівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

Офіційний опонент:

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
кандидат юридичних наук, доцент

О. В. Ільків

Підпис

Начальник відділу кадрів
Міжнародного економіко-
гуманітарного університету

імені академіка Степана Дем'янчука

Челурко С. П.